

"Constitutioneel Hof Suriname: Schild of Schaduw van de Democratische Rechtsstaat?"

Inleiding

In een wereld waarin de democratische rechtsstaat steeds vaker onder druk komt te staan, en autocratische tendensen terrein winnen, rijst de vraag of Suriname zijn Constitutioneel Hof voldoende heeft uitgerust om als de waakzame hoeder van vrijheid en recht te fungeren. De uitdaging om democratische waarden te beschermen wordt treffend verwoord door de Nederlandse grondwetgever Thorbecke: "De grondwet is geen machineschrift, maar een beginsel van vrijheid en waarborg." Om deze bescherming daadwerkelijk te waarborgen, is een herziening van het Constitutioneel Hof noodzakelijk, zodat het Hof de macht heeft om niet alleen wetten, maar ook staatsbesluiten actief te toetsen, en dat zonder verzoek.

Een Fundament van Vrijheid

Het Constitutioneel Hof van Suriname heeft de taak wetten en staatsbesluiten te toetsen aan de Grondwet en internationale verdragen. Maar kan het zijn waakfunctie vervullen zonder een volledige en proactieve bevoegdheid? In de geest van de Magna Carta, waarin werd vastgelegd dat de koning zelf niet boven de wet staat, moet ook in Suriname de rechtsstaat door onafhankelijke toetsing beschermd blijven tegen willekeur en machtsmisbruik. Deze eeuwenoude beginselen weerspiegelen een onvervangbare waarde: "No free man shall be taken, imprisoned, or in any other way destroyed... except by the lawful judgment of his peers and by the law of the land."

Reactief of Proactief: De Kwestie van Toetsingsbevoegdheid

In de huidige opzet van het Surinaamse Hof kan het CHof enkel reageren op verzoeken die via advocaten worden ingediend. Dit beperkt de reikwijdte van het Hof enorm en ondermijnt zijn vermogen om wetten of besluiten die burgerrechten beperken, effectief tegen te houden. **James Madison**, een van de grondleggers van de Amerikaanse Grondwet, benadrukte dat "If men were angels, no government would be necessary." Maar aangezien mensen geen engelen zijn, vereist elke rechtsstaat een waakhond die de machtsmisbruik van overheden actief controleert. Door het Hof te versterken met een autonome toetsingsbevoegdheid kunnen we het proactief de rechtsstaat laten verdedigen tegen wetten die vrijheid en recht ondermijnen.

Toegang voor Allen: Zonder Advocaat, Zonder Belemmering

Een ander obstakel dat de effectiviteit van het Hof ondermijnt, is het vereiste dat alleen advocaten toetsingsverzoeken kunnen indienen. Dit beperkt de toegang tot rechtsbescherming voor burgers zonder middelen of juridische vertegenwoordiging, een drempel die strijdig is met het principe van gelijke rechten voor alle burgers. Als de Engelse Magna Carta al stelde dat gerechtigheid nooit "verkocht, geweigerd, of

vertraagd" mocht worden, dan zou het Constitutioneel Hof een plek moeten zijn waar iedere burger recht kan halen zonder belemmering, direct of indirect.

De Weg Vooruit: Schild van de Rechtsstaat

Een Constitutioneel Hof dat alleen in actie kan komen op verzoek is een tandeloze tijger in tijden waarin machtsmisbruik dreigt. **Alexander Hamilton** verwoordde het ideaal van de rechtsstaat als volgt: "The first duty of society is justice." Het is hoog tijd dat het Constitutioneel Hof van Suriname de plicht van deze rechtvaardigheid ten volle kan nakomen door als schild van de rechtsstaat te functioneren. Alleen door een zelfstandige toetsingsbevoegdheid te geven en de toegang tot toetsing open te stellen voor elke burger, wordt het Constitutioneel Hof daadwerkelijk een "wachter op de muur," een hoeder die waakt over vrijheid, gelijkheid en recht in de samenleving.

ANAND BIHARIE

P.S. Dit artikel is geschreven naar aanleiding van mijn beschouwing over de standpunten van de rechtsgeleerden Carlo Jadnanansing en Hugo Fernandes Mendes. Hun inzichten over de positionering en de rol van het Constitutioneel Hof binnen de democratische rechtsstaat hebben deze analyse geïnspireerd en benadrukken de noodzaak om de waakfunctie van het Hof verder te versterken.

Zie mijn analyse: Een Kernachtige Analyse van de Wet op het Constitutioneel Hof in Suriname.pdf